

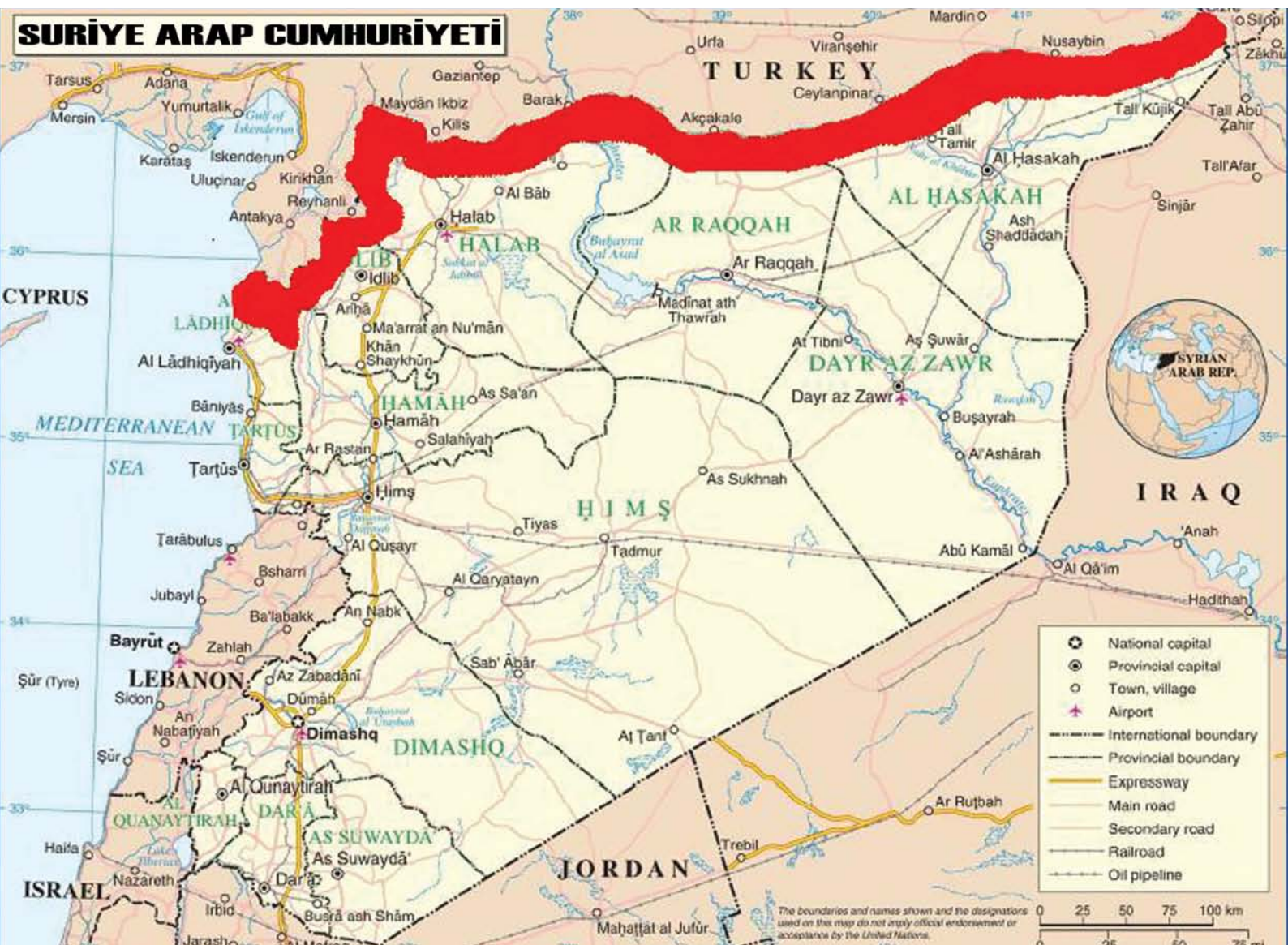
SURİYE'DE GÜVENLİ BÖLGE TARTIŞMALARI: TÜRKİYE AÇISINDAN RİSKLER, FIRSATLAR VE SENARYOLAR

ARGUMENTS ON SAFE HAVENS IN SYRIA: RISKS, OPPORTUNITIES AND SCENARIOS FOR TURKEY

نقاش حول إحداث منطقة آمنة في سوريا
المخاطر والفرص والسيناريوهات من وجهة النظر التركية

ORTADOĞU STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
CENTER FOR MIDDLE EASTERN STRATEGIC STUDIES

مرکز الشرق الأوسط للدراسات الاستراتيجية

SURİYE'DE GÜVENLİ BÖLGE TARTIŞMALARI: TÜRKİYE AÇISINDAN RİSKLER, FIRSATLAR VE SENARYOLAR

ARGUMENTS ON SAFE HAVENS IN SYRIA: RISKS, OPPORTUNITIES AND SCENARIOS FOR TURKEY

نقاش حول إحداه منطقة أمنة في سوريا

المخاطر والفرص والسيناريوهات من وجهة النظر التركية

ORSAM Rapor No: 115

Nisan 2012

ISBN: 978-605-4615-10-0

Ankara - TÜRKİYE ORSAM © 2012

Bu raporun içeriğinin telif hakları ORSAM'a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar ve yararlanma dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu raporda yer alan değerlendirmeler yazarına aittir; ORSAM'ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

ORTADOĞU STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Tarihçe

Türkiye’de eksikliği hissedilmeye başlayan Ortadoğu araştırmaları konusunda kamuoyunun ve dış politika çevrelerinin ihtiyaçlarına yanıt verebilmek amacıyla, 1 Ocak 2009 tarihinde Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM) kurulmuŐtur. Kısa sürede yapılanan kurum, çalışmalarını Ortadoğu özelinde yoğunlaŐtırmıŐtır.

Ortadoğu’ya BakıŐ

Ortadoğu’nun iç içe geçmiş birçok sorunu barındırdığı bir gerçektir. Ancak, ne Ortadoğu ne de halkları, olumsuzluklarla özdeşleştirilmiş bir imaja mahkum edilmemelidir. Ortadoğu ülkeleri, halklarından aldıkları güçle ve iç dinamiklerini seferber ederek barışçıl bir kalkınma seferberliği başlatacak potansiyele sahiptir. Bölge halklarının bir arada yaşama iradesine, devletlerin egemenlik halklarına, bireylerin temel hak ve hürriyetlerine saygı, gerek ülkeler arasında gerek ulusal ölçekte kalıcı barıŐın ve huzurun temin edilmesinin ön şartıdır. Ortadoğu’daki sorunların kavranmasında adil ve gerçekçi çözümler üzerinde durulması, uzlaŐmacı inisiyatifleri cesaretlendirecektir Sözkonusu çerçevede, Türkiye, yakın çevresinde bölgesel istikrar ve refahın kök salması için yapıcı katkılarını sürdürmelidir. Cepheleşen eksenlere dâhil olmadan, taraflar arasında diyalogun tesisini kolaylaŐtırmaya devam etmesi, tutarlı ve uzlaŐtırıcı politikalarıyla sağladığı uluslararası desteği en etkili biçimde değerlendirebilmesi bölge devletlerinin ve halklarının ortak menfaatidir.

Bir Düşünce Kuruluşu Olarak ORSAM’ın Çalışmaları

ORSAM, Ortadoğu algınlamasına uygun olarak, uluslararası politika konularının daha sağlıklı kavranması ve uygun pozisyonların alınabilmesi amacıyla, kamuoyunu ve karar alma mekanizmalarına aydınlatıcı bilgiler sunar. Farklı hareket seçenekleri içeren fikirler üretir. Etkin çözümler önerileri oluşturabilmek için farklı disiplinlerden gelen, alanında yetkin araŐtırmacıların ve entelektüellerin nitelikli çalışmalarını teşvik eder. ORSAM; bölgesel gelişmeleri ve trendleri titizlikle irdeleyerek ilgililere ulaŐtırabilen güçlü bir yayım kapasitesine sahiptir. ORSAM, web sitesiyle, aylık Ortadoğu Analiz ve altı aylık Ortadoğu Etütleri dergileriyle, analizleriyle, raporlarıyla ve kitaplarıyla, ulusal ve uluslararası ölçekte Ortadoğu literatürünün gelişimini desteklemektedir. Bölge ülkelerinden devlet adamlarının, bürokratların, akademisyenlerin, stratejistlerin, gazetecilerin, işadamlarının ve STK temsilcilerinin Türkiye’de konuk edilmesini kolaylaŐtırarak bilgi ve düşüncelerin gerek Türkiye gerek dünya kamuoyuyla paylaşılmasını sağlamaktadır.

İçindekiler

Takdim	4
Özet	5
Giriş	6
1. Suriye Sorununun Çözümü için Askeri Önlem Tartışmalarına Giden Süreç.....	6
a. Suriye muhalefetine silah yardımı	8
b. Güvenli bölge oluşturulması.....	8
2. Güvenli Bölge Kurulması Planlanan Hattın Genel Görünümü.....	10
a. Lazkiye Vilayeti – Türkiye Sınır Hattı.....	10
b. Idlib Vilayeti – Türkiye Sınır Hattı	11
c. Halep Vilayeti – Türkiye Sınır Hattı.....	11
d. Rakka Vilayeti – Türkiye Sınır Hattı	12
e. Haseke Vilayeti – Türkiye Sınır Hattı.....	13
3. Olası Güvenli Bölge Hatları	14
a. En güvenli hat.....	14
b. En riskli hat.....	15
c. Az risk maksimum fayda	16
d. Alternatif Hat	17
Sonuç.....	18

TAKDİM

Suriye’de olaylar birinci yılını doldurdu. Ülkede şiddet tüm hızıyla sürüyor. Direnişin kaleleri birer birer düşse de ayaklanmanın bastırılması artık bu aşamadan sonra neredeyse imkansız gözüküyor. En son direnişin merkezi Humus’a düzenlenen askeri operasyon ile Suriye muhalefetinin kalesi olarak görülen Babı Amr rejimin kontrolüne geçti. Ancak bu sadece direnişin merkezinin başka bölgeye taşınmasına neden oluyor. Şu günlerde Suriye ordusunun Idlib’te askeri operasyonları sürüyor. Bunun neticesinde de Hatay’a gelen Suriyeli misafır sayısında önemli bir artış ortaya çıktı.

Tüm dünya Suriye krizine çözüm bulabilmek için çaba sarf ediyor. Bu açıdan farklı görüşler ön plana çıkıyor. Esad yönetimini yaptırımlar ve baskı yoluyla politika değişikliğine sevk etme gibi yaklaşımların yanı sıra özellikle Suudi Arabistan ve Katar tarafından Suriye muhalefetine silah desteği verilmesi gibi daha sert öneriler de gündeme gelmektedir. Bu konular ilki Tunus’ta gerçekleşen, ikincisi İstanbul’da düzenlenen Suriye Halkının Dostları Grubu toplantılarında ele alındı. Bir taraftan da Birleşmiş Milletler Suriye Özel Temsilcisi olarak atanan Kofi Annan’ın sorunu diplomatik yolla çözüm çabaları da sürüyor. Tüm taraflarla yapılan görüşmelerin ardından ortaya çıkan Annan Planı Suriye yönetimince kabul edildi. Herkesin beklentisi sorunun barışçıl yollarla çözülmesi ancak Suriye’nin veya muhalefetin planda yer alan çağrılara nasıl yanıt vereceği konusu önemli bir soru işareti.

Bu süreçte ön plana çıkarılan konulardan biri de Türkiye - Suriye sınır bölgesinde Suriye toprakları içinde bir güvenli bölge oluşturulması. Bu tartışmaları alevlendiren iki önemli gelişme oldu. Birincisi son zamanlarda Hatay’a göç eden Suriyeli sayısındaki artış ve Türkiye’nin önlem alma çabaları. İkincisi ise Başbakan Erdoğan ve Dışişleri Bakanı Davutoğlu’nun güvenli bölge konusunun tartışıldığı yönündeki açıklamaları.

Oytun Orhan tarafından hazırlanan “Suriye’de Güvenli Bölge Tartışmaları: Türkiye Açısından Riskler, Fırsatlar ve Senaryolar” başlıklı ORSAM raporunun söz konusu tartışmalara ışık tutacağını umuyoruz. Çalışmada Türkiye – Suriye sınır hattının demografik, coğrafi ve siyasi ortamına ilişkin bilgiler ve bunlardan yola çıkılarak yapılan güvenlik değerlendirmelerini bulacaksınız. Bu değerlendirmelere dayanarak alternatif güvenli bölge hatları haritaları da çalışmada yer alıyor. Güvenli bölge tartışmalarına katkı sunması dileğiyle çalışmayı kamuoyunun ilgisine sunuyor ve emeği geçen herkese teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Hasan Kanbolat
ORSAM Başkanı

Hazırlayan: Oytun Orhan
ORSAM Ortadoğu Uzmanı

SURİYE'DE GÜVENLİ BÖLGE TARTIŞMALARI: TÜRKİYE AÇISINDAN RİSKLER, FIRSATLAR VE SENARYOLAR

Özet

- Suriye'de olayların başlamasının üzerinden bir yıl geçtikten sonra ortaya çıkan gerçek Suriye'de iktidar mücadelesinin tam bir bilek güreşine dönüştüğü ve hem rejim hem de muhalefetin pozisyonlarından geri dönmelerinin neredeyse imkansız olduğudur. Mücadele, rejim devrilene ya da muhalefet bastırılana kadar devam edecek gözükmektedir.

- Suriye ordusu ile askeri muhalefet arasında asimetric güç durumu mevcuttur. Bu gerçek bizi, "Esad rejiminin, dış aktörler tarafından askeri önlemler alınmadan ya da askeri muhalefete dış destek verilmeden değişmesinin çok zor olduğu" sonucuna götürmektedir. Dolayısıyla Suriye'de rejim değişimini savunan aktörler açısından daha somut ve sert dış politika seçenekleri tartışılmaya başlanmıştır. Bu çerçevede güvenli bölge seçeneği ön plana çıkmaktadır.

- Güvenli bölge oluşturulurken şu unsurlar dikkate alınmalıdır: Güvenli bölge kurulması düşünülen alanlarda yaşayan nüfusun etnik, dinsel, mezhepsel dağılımı. Yerel unsurların Suriye rejimi ve muhalefeti ile ilişkisi, ayaklanma hareketine bakışları. Yerel halkın Türkiye'ye bakışı ve bir güvenli bölge oluşumuna nasıl yaklaşacağı. Bölgede Türkiye açısından güvenlik tehdidi oluşturabilecek devlet dışı güçlerin varlığı. Son olarak da bölgenin coğrafi durumu.

- Suriye içinde oluşturulacak güvenli bölgenin çok dar bir alanda kurulması, hem insani barınma hem de askeri korumasının sağlanması açısından sıkıntı doğurabilir. Bu nedenle güvenli bölge oluşturulacaksa en azından 20 kilometrelik bir derinliğe sahip olması gerekir. Ancak bu bölgenin Suriye içindeki sınırı düz bir hat olmayacaktır. Coğrafi koşullar ve yerleşim birimleri dikkate alınarak sınır Suriye içine ya da Türkiye tarafına daha yakın bölgelere çekilebilir. Bu bölgeye doğal olarak karadan ve havadan askeri koruma sağlanması gerekecektir. Bölge her şeyden önce Suriye ordusunun operasyonlarından kaçan Suriyeli sivilin Türkiye topraklarına girmeden karşılanması ve güvenlik riski altında olmadan barınmalarına hizmet edecektir. Türkiye böylece büyük göç dalgalarının yaratacağı, ekonomik ve sosyal problemlerin önüne geçmeye çalışacaktır. Güvenli bölgenin kuruluşunun nihai amacının ne olacağına ilişkin sorunun yanıtı, güvenli bölgenin nerelerde ve nasıl oluşturulacağına da ışık tutmalıdır.

Giriş

Suriye’de 15 Mart 2011 tarihinde başlayan halk ayaklanmasında bugüne kadar 9000’in üzerinde sivil hayatını kaybetmiştir. Kayıp ve akıbeti bilinmeyen insanların sayısı ise daha fazladır. Birinci yılın sonunda ortaya çıkan gerçek Suriye’de iktidar mücadelesinin tam bir bilek güreşine dönüştüğü ve hem rejim hem de muhalefetin pozisyonlarından geri dönmesinin çok zor olduğudur. Mücadele, rejim değişene ya da muhalefet bastırılana kadar devam edecek gözükmektedir.

Mevcut durumda Suriye ordusu ile Suriye askeri muhalefeti arasında güç dağılımı açısından rejim lehine bir dengesizlik söz konusudur. Bu da Suriye askeri muhalefetinin ülkede kontrolü ele geçirdiği bölgelerde kalıcı olmasını engellemektedir. Direnişin merkezine dönüşen Humus yakın zaman önce Suriye ordusunun askeri operasyonu ile rejimin kontrolüne geçmişti. Stratejik öneme sahip Humus’un ardından Suriye ordusu bir diğer ayaklanma merkezi olan Idlib vilayetine yönelmiştir. Türkiye sınırında yer alan Idlib’e düzenlenen askeri operasyonlar neticesinde çok sayıda Suriyeli Hatay’a göç etmeye başlamış ve Hatay’daki Suriyeli misafir sayısı 24.000’i geçmiştir. Göçlerin artması önlem alınması yönünde bir tartışma başlatmıştır. Bu tartışmaları alevlendiren Başbakan Erdoğan ve Dışişleri Bakanı Davutoğlu’nun “güvenli bölge konusunun masada olduğu” yönündeki açıklamaları olmuştur. Buna göre Türkiye – Suriye sınır bölgesinde, Suriye toprakları içinde bir güvenli bölge oluşturularak göç dalgası sınırın öte tarafına karşılanacaktır. Bu çalışmada söz konusu tartışmalara ışık tutabilmek amacıyla Türkiye – Suriye sınır hattının Suriye tarafında kalan bölümünün röntgeni çekilmeye çalışılacaktır. Bu çerçevede bölgedeki nüfus yapısı, yerel halkın ayaklanma hareketine ve Türkiye’ye bakışı, güvenli bölgeye nasıl yaklaşabilecekleri, bölgenin coğrafi durumu gibi

unsurlar incelenecektir. Ortaya çıkan tabloya dayanarak güvenli bölge kurulması açısından en az ve en çok riskli hat belirlenmeye çalışılacaktır. Ancak şu unutulmamalıdır ki güvenli bölgenin bizatihi kurulması bir devletler arası savaşa yol açabilecek boyutta risk içermektedir. Dolayısıyla çalışmada, savaş riskini göze alan bir siyasi karar alındığı takdirde ortaya çıkacak tartışmalara ışık tutulması amaçlanmaktadır.

1. Suriye Sorununun Çözümü için Askeri Önlem Tartışmalarına Giden Süreç

Suriye, Mart 2011 tarihinde ülkeye yayılan ayaklanma hareketine geleneksel yöntemlerle müdahale etmiş ve güvenlik gücü olarak orduyu kullanmıştır. Suriye’nin mücadele şeklini eleştiren ülkeler Suriye yönetiminin hareket tarzını etkilemek için sırasıyla; ekonomik yaptırım, diplomatik baskı, muhalefete siyasal destek gibi dış politika araçlarını hayata geçirmiştir. Diğer taraftan Suriye’nin halk ayaklanmasına karşı askeri çözüm geliştirmesi belli bir aşamadan sonra Suriyeli muhaliflerin silahlanması sonucunu doğurmuştur. Suriye ordusundan kopan ya da kendini korumak için silahlanan Suriyeli gençler Özgür Suriye Ordusu (ÖSO) çatısı altında bir araya gelmiştir. ÖSO her ne kadar sınırlı imkanlara sahip olsa da muhalefetin güçlü olduğu Şam’ın banliyöleri, Hama, Humus, Dara, Idlib ve Deyr ez Zor gibi vilayetlerde halktan da aldığı destek ile kontrolü ele geçirmeyi başarabilmiştir. Ancak Suriye yönetimi şehirlere orduyu sokarak söz konusu bölgelerde sırasıyla kontrolü geri almıştır. Bu durum Suriye’de değişimi savunan aktörler arasında, baskıları dikkate almayan Esad yönetimine karşı daha sert askeri önlemlerin alınması düşüncesini güçlendirmiştir.

Suriye askeri muhalefetinin Suriye ordusu karşısında denge oluşturamamasının nedenlerini şu şekilde özetleyebiliriz:

- Esad yönetiminin devlet aygıtı ve özellikle de güvenlik birimleri üzerinde büyük ölçüde kontrole sahip olduğu görülmektedir. Suriye rejiminden kopuşlar dengeyi muhalifler lehine bozacak çapta olmamıştır.
 - Rejim, olayların bastırılmasında düzenli ordu ve Şebihalar gibi silahlı grupları birlikte kullanmaktadır. Muhalefete karşı gerektiğinde ağır silah, tank ve hava kuvvetleri kullanılmaktadır.
 - Nusayri, Dürzi ve Kürt azınlık grupları belli vilayetlerde yoğunlaşmıştır. Nusayriiler Lazkiye ve Tartus vilayetlerini içine alan kıyı şeridinde yoğundur. Dürziler en güneydeki Suveyda vilayetinde yaşamaktadır. Kürtler ise Halep vilayetinin kuzey-kuzeybatı kısmı ve Haseke vilayetinin Türkiye ile sınır olan kesiminde yoğunlaşmıştır. Şam ve Halep gibi büyük şehir merkezlerinde önemli sayıda Hıristiyan ve diğer azınlık grupları yaşamaktadır. Bu grupların muhalefete destek vermiyor ya da pasif tarafsızlık pozisyonu almaları, rejimin askeri güçlerini Sünni çoğunluğun yaşadığı bölgelere yoğunlaştırmasına imkan tanımaktadır. Coğrafi açıdan bakıldığında ayaklanma, ülkenin orta kısmı ve kuzeyin belli bir bölümü ile sınırlanmıştır. Buna söz konusu alan ile coğrafi bağlantısı bulunmayan Dara vilayeti eklenebilir. Ayaklanmanın sınırlandırılmış olması güvenlik güçlerinin mücadele alanını daraltarak Suriye'yi rahatlatmıştır.
 - Suriye muhalefeti, silahları büyük oranda ülke içinden temin etmektedir. Suriye ordusundan kaçan askerler silahları ve ele geçirdikleri depolarla muhalif kampa katılmaktadır. Bunun yanı sıra ayaklanan bazı Arap aşiretleri zaten geçmişten bu yana hafif silahlara sahiptir. Son kaynak, para ile Suriye içinden ve çok sınırlı miktarda komşu ülkelerden alınan silahlardır.
- Dolayısıyla silahlanma olanakları kısıtlıdır. Hatta silah olsa bile mühimmat tükenmektedir. Ayrıca muhalifler sadece tüfek, makineli tüfek gibi hafif silahlara sahiptir. Top, havan topu, tank savar ya da tank gibi ağır silahlar bulunmamaktadır. Bunun yanı sıra daha koordineli hareket etmelerini sağlayacak telsiz ve internet erişimi gibi iletişim araçlarına sınırlı olarak sahiptirler.
- Suriye yönetimine destek veren dış güçler arasında tam bir görüş birliği hakimdir. Her türlü siyasi, diplomatik, mali ve askeri destek koşulsuz olarak verilmektedir.
 - Suriye muhalefetine destek veren dış aktörler arasında ise görüş farklılıkları bulunmaktadır. Suudi Arabistan ve Katar doğrudan muhalefete silah verilmesini savunurken diğer bir kesim bu düşünceye ülkede istikrarsızlığı daha da artıracığı kaygısıyla karşı çıkmaktadır. Uluslararası meşruiyet çerçevesinde sorunu çözmek isteyen bu aktörler halen Esad sonrası kaynaklı kaygılar nedeniyle barışçıl bir çözüme zorlamaktadır. Bunun başarılabilmesi durumunda da Suriye muhalefetinin güçlenerek ülkede bir kurtarılmış bölge ilan etmesi ve sonrasında Libya tarzı bir model ile hedefe ulaşılması düşünülmektedir.
 - Suriye'de devlet, özellikle kırsal alanlarda zaman zaman kontrolü kaybetmektedir. Ancak kırsal bölgede gerçekleşen otorite kayıpları rejim açısından stratejik önem taşımamaktadır. Çünkü bu bölgelerde otoritenin yeniden tesisi kolay olacaktır. Önemli olan büyük yerleşim birimlerinde kalıcı otorite kaybının yaratılabilmesidir. Bu şimdiki kadar Dara, Hama, Idlib, Deyr ez Zor, Şam'ın banliyöleri ve özellikle Humus'ta mümkün olabilmişti. Ancak rejim sırasıyla tüm bu bölgelere kapsamlı askeri operasyonlar düzenleyerek kontrolü ele geçirmeyi başardı. En son direnişin

merkezine dönüşen Humus'ta yer alan Babı Amr semtinin kontrolü yakın zaman önce rejime geçti. Şu anda Türkiye sınırında yer alan Idlib vilayetinde operasyonlar sürdürülmektedir. Daha önceki tecrübelerin tekrarlanması durumunda rejimin burada da kontrolü sağlayacağı düşünülebilir. Dolayısıyla hiçbir alanda bir kurtarılmış bölge ilanı kalıcı şekilde sağlanamamaktadır. Bu da hem rejimden kopuşların önünü kesmekte hem de muhalefetin güvenli bir alanda örgütlenebilmesine engel olmaktadır. Ancak tabii ki rejimin bu bölgelerde kontrolü ele geçirmesi direnişi sonlandıracağı anlamına gelmemektedir. Son Babı Amr operasyonundan sonra Özgür Suriye Ordusu'nun açıkladığı üzere "taktiksel bir geri çekiliş" yaşanmaktadır.

Söz konusu faktörler neticesinde ortaya çıkan asimetrik güç durumu her geçen süre zarfında Suriye yönetiminin muhaliflerin kontrolündeki bölgeleri geri almasına neden olmaktadır. Bu gerçek bizi, "Esad rejiminin, dış aktörler tarafından askeri önlemler alınmadan ya da askeri muhalefete dış destek verilmeden değişmesinin çok zor olduğu" sonucuna götürmektedir. Direnişin merkezleri sırayla düşmektedir. Dolayısıyla Suriye'de rejim değişimini savunan aktörler açısından baskı, izolasyon ve yaptırımların ötesinde daha somut ve sert dış politika seçenekleri tartışılmaya başlanmıştır. Suriye sorununun kendine has özellikleri nedeniyle hiçbir aktör doğrudan askeri müdahale seçeneğini tartışmamaktadır. Bu çerçevede iki ana yöntem öne çıkmıştır.

a. Suriye muhalefetine silah yardımı: Bu seçenek Suudi Arabistan ve Katar tarafından savunulmaktadır. Ancak Suriye'ye karşı son derece sert söyleme sahip ABD ve Fransa dahi muhalefeti silahlandırmanın daha ağır sonuçlara neden olacağını düşünmektedir. ABD Genelkurmay Başkanı yakın zaman önce "Su-

riyeli muhalefetin özünü daha net şekilde anlamadan silah teslim etmek istemedikleri" ifade etmiştir. Fransa Dışişleri Bakanı Alain Juppe ise, "Suriye'deki isyancılara silah desteği vermenin sakıncalı olacağını bunun Suriye'de korkunç bir iç savaş çıkmasına sebep olabileceğini" söylemiştir. Buradaki temel kaygı içeride silahlı mücadele yürüten Suriye muhalefetinin kimlerden oluştuğunun ve siyasal hedeflerinin net olarak bilinmemesidir. Ayrıca tek bir merkezden kontrol edilen bir muhalefet de söz konusu değildir. Bu da silah verilmesi durumunda bunların nasıl kullanılacağı veya silah verilen grupların nasıl kontrol edileceği kaygısı doğurmaktadır. Dolayısıyla öncelikle iç muhalefetin daha örgütlü ve hiyerarşik bir düzen içinde örgütlenmesi gerekmektedir.

Bu durum, diğer bir askeri önlem seçeneği olan güvenli bölge tartışmalarını gündeme getirmiştir.

b. Güvenli bölge oluşturulması: Askeri tedbirler arasında şu aşamada en fazla tartışılan seçenek Suriye sınırları içinde askeri koruma sağlanacak bir güvenli bölge oluşturulmasıdır. Ancak bu adımın da meşruluğu tartışmalıdır. Böyle bir adım bir başka devletin egemenlik alanına doğrudan bir müdahale anlamına geleceği için ağır sonuçlar doğurması ihtimali yüksektir. Her şeyden önce sürecin devletler arası ve hatta bölgesel bir savaşa doğru evrilmesi riski göz önüne alınmalıdır.

Türkiye açısından böyle bir harekate meşruiyet kazandıracak gelişme ise Türkiye sınırlarına yönelik Suriyeli göçünün yüksek rakamlara ulaşması olacaktır. Başbakan Erdoğan bir "göç dalgası endişesi yaşandığını, güvenli bölge oluşturma konusunda da çalışmaların sürdüğünü, gelişmelere göre uluslararası hukuk açısından 'koruma hakkının' devreye girebileceğini" ifade etmiştir. Dolayısıyla Nisan 2012 itibarıyla 25 bine yaklaşan Suriyeli misafir sayısının daha büyük rakamlara ulaşması

durumunda, Suriye sınırları içinde bir güvenli bölge oluşturulması gündeme gelebilir.

Güvenli bölgenin oluşturulması konusunda iki soru akla gelmektedir. Bunlardan ilki, “güvenli bölgenin hedefinin ne olacağıdır.” Burada da iki ayrı beklentinin olması ihtimal dahilindedir. Birincisi insani amaçlar ve yoğun göç dalgasının Türkiye’de yaratacağı sıkıntılardan önleme hedefidir. Bu durumda;

- Suriye ordusunun saldırılarından kaçan insanların sığınabilecekleri güvenli bir alan oluşturulacak,
- İnsan akınının çok büyük rakamlara ulaşması durumunda Türkiye sınırları içinde çıkabilecek sosyal, güvenlik ve ekonomik sorunlar sınır ötesinde karşılanacaktır.

Ancak hedef bununla sınırlı tutulmayabilir. Güvenli bölge, siyasi ve askeri hedeflere ulaşmanın bir aracına dönüşebilir. Bu durumda güvenli bölgenin stratejik hedefi “Esad rejiminin değiştirilmesi” olacaktır. Hedef bu şekilde belirlenirse güvenli bölgenin şu taktiksel amaçlara hizmet etmesi beklenmelidir:

- Suriye ordusu, istihbaratı, üst düzey siyasetçi ve bürokratları arasından muhalif kampa geçmek istediği halde güvenlik endişesiyle rejim içinde kalmayı seçen kişilerin tercihleri etkilenebilecektir. Bu şekilde rejim içinde küçük çapta oluşan çatlak derinleştirilebilir.
- Suriye askeri muhalefeti kalıcı bir güvenli bölge oluşturamadığı için organize olamamaktadır. Muhalifler kurtarılmış bölge ilan ettikleri alanlarda kalıcı otorite sağlayamamaktadır. Güvenli bölgeye sığınacak askeri muhalefet Suriye ordusu müdahalesine maruz kalmadan örgütlenme şansına sahip olacaktır. Ayrıca askeri muhalefet daha kontrol edilebilir bir nitelik kazanacaktır.

Bu durum Suriye muhalefetinin silahlandırılması yönündeki kaygıları da ortadan kaldıracaktır.

- Suriye yönetiminin göstermelik değişiklikler yaparak zaman kazanma stratejisinden vazgeçerek gerçek demokratikleşmenin önünü açması sağlanabilir. Yani güvenli bölge yönetim üzerinde baskı oluşturarak Suriye’de barışçıl değişime de hizmet edebilir.
- Suriyeden Türkiye’ye yönelecek terör faaliyetlerinin engellenebilir.

Güvenli bölgenin oluşturulması konusunda akla gelen ikinci soru ise “güvenli bölgenin nerede kurulacağıdır.”

Güvenli bölgenin, 910 kilometre uzunluktaki Türkiye – Suriye sınır hattı üzerinde 5 ile 25 kilometre arasında değişen bir derinlikte kurulması beklenebilir. Ancak 910 kilometrenin tamamını kapsayan bir hatta güvenli bölge oluşturulması kontrol edilebilirlik, güvenlik ve maliyet açısından sıkıntılar doğuracaktır. Dolayısıyla yukarıda sıralanan hedefleri gerçekleştirmeye imkan sağlayacak ve Türkiye açısından en az riskli bölgelerde güvenli bölge oluşturulması muhtemelen tercih edilecektir.

Bu alanın tespiti için dikkate alınacak unsurlar şu şekilde olabilir:

- Güvenli bölge kurulması düşünülen alanlarda yaşayan nüfusun etnik, dinsel, mezhepsel dağılımı.
- Yerel unsurların Suriye rejimi ve muhalefeti ile ilişkisi, ayaklanma hareketine bakışları.
- Yerel halkın Türkiye’ye bakışı ve bir güvenli bölge oluşumuna nasıl yaklaşacağı.
- Bölgede Türkiye açısından güvenlik tehdidi oluşturabilecek devlet dışı güçlerin varlığı.
- Bölgenin coğrafi durumu.

2. Güvenli Bölge Kurulması Planlanan Hattın Genel Görünümü

Bu kısımda 910 kilometrelik Türkiye – Suriye sınır hattı yukarıda sıralanan faktörler açısından değerlendirilecektir.

a. Lazkiye Vilayeti – Türkiye Sınır Hattı

Hatay'ın Yayladağı ilçesinin oluşturduğu sınır hattının Suriye tarafında Lazkiye vilayeti bulunmaktadır. Akdeniz kıyısından başlayarak yaklaşık 70 kilometrelik derinliğe sahip bu vilayetin sınıra yakın bölgelerinde çoğunlukla Bayır-Bucak Türkmenleri olarak da bilinen Lazkiye Türkmenleri yaşamaktadır. Bu köylerle iç içe şekilde Nusayri köyleri bulunmaktadır. Biraz daha iç kısımlarda Sünni Arap köyleri bulunmaktadır. Buradaki Sünni Arap/Türkmenler ile Nusayriiler arasında karşılıklı şüphe söz konusudur.

Sınır bölgesindeki Bayır-Bucak Türkmenleri muhalif kampta yer almasına rağmen rejimin güçlü olduğu ve Nusayri çoğunluğun

yaşadığı Lazkiye vilayetinde yaşıyor olmaları nedeniyle ayaklanma hareketine geniş katılım sağlamamıştır. Sınır hattında Türkmenlerin yaşıyor olması itibarıyla olası bir güvenli bölge kurulması açısından az riskli bir bölge gözükmekle birlikte rejimin en güçlü olduğu ve kendisi açısından stratejik öneme sahip bir vilayet olması açısından risklidir. Ayrıca Türkmen köyleri ile iç içe geçmiş Nusayri köyleri de sınır hattında yer almaktadır. Bu topluluğun güvenli bölgeye karşı çıkacak olması nedeniyle güvenli bölgenin saldırıya açık olması beklenmelidir.

Askeri kontrol açısından coğrafi koşullar çok uygun değildir. Ormanlık ve dağlık alanların fazla olduğu bir bölgedir. Geçmiş dönemlerde Amanos'un devamı olan bu dağlarda PKK'nın kampları bulunmaktaydı. Şu anda PKK varlığı olmamasına rağmen sızmaya müsait bir bölgedir.

Bu dezavantajlarının yanı sıra güvenli bölgenin denize çıkışını sağlayacak olması açısından stratejik öneme sahiptir. Suriye muhalefetine her türlü yardımın kontrolsüz şekilde aktarılması için deniz yolunun kullanılmasına imkan tanıyacaktır. Bu çıkış Suriye muhalefetine başarısı için önemlidir. Ancak deniz bağlantısının yapılması Suriye muhalefetine ve güvenli bölgenin Türkiye kontrolünden çıkarak diğer aktörlerin kontrolüne geçmesi sonucunu da doğurabilir.

Bölgedeki Nusayri ve Sünni Arap/Türkmenler arasında rejimin düşmesi durumunda çatışma çıkma ihtimali yüksektir. Bu sınır hattının güvenli bölgeye dahil edilmesinin bir diğer avantajı Nusayriiler ve Sünniler arasındaki olası çatışmaların engellenebilecek olmasıdır.

bölgedir. Ayrıca bu bölge nispeten ormanlık ve dağlık bir bölge olduğu için de kontrolü zordur. Bu bölgede yaşayan Kürt halkı ya muhalefete destek vermemekte ya da vermek istese de PKK baskısı nedeniyle aktif katılım sağlayamamaktadır. Halep vilayetinin kuzeybatı kesiminde yer alan Afrin ve kırsalında Kürt nüfus çoğunluktur. Kürt nüfus güvenli bölgeyi bir tehdit olarak algılayacaktır. Ayrıca Meydan İkbiz ve Azaz arasında kalan üçgeninde PKK'nın etkinliği söz konusudur. Güvenli bölgenin burayı içermesi, saldırıya açık olması açısından risk, PKK'nın etkinliğinin kırılması açısından fırsat olarak değerlendirilebilir.

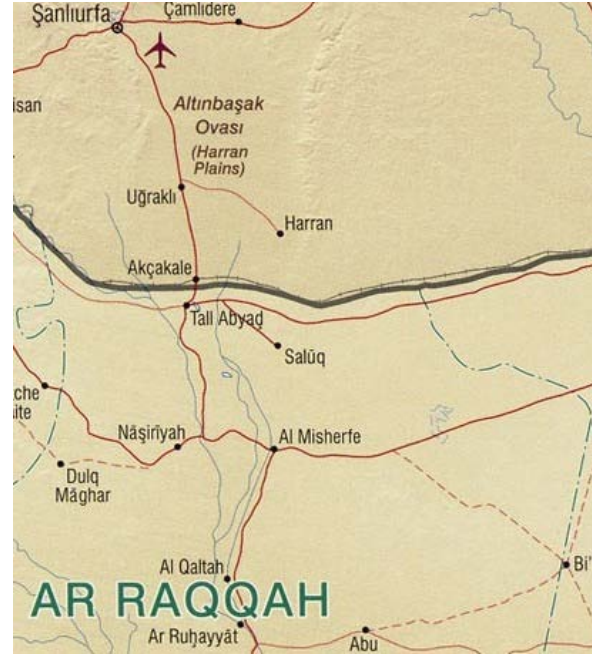
Mürşitpınar sınır kapısının tam karşısında sınırda bulunan Ayn al Arab bölgesinde 75.000'i merkezde olmak üzere toplam 200,000 civarı nüfus yaşamaktadır. Afrin'de ise 80,000'i merkezde olmak üzere toplamda 350,000 civarı nüfus bulunmaktadır. Çoğunluğu Kürt olan Afrin'de Yezidiler ve Sünni Araplar da yer almaktadır.

Halep Vilayeti – Türkiye sınır hattı boyunca en güvenli bölge Azaz ve Cerablus arasında kalan yerdir. Bu bölge coğrafyasının düz oluşu (bu faktör askeri açıdan dezavantaj da olabilir), nüfusunun çoğunluğunun Sünni Arap ve Türkmen oluşu ve Suriye muhalefetinin güçlü olması nedeniyle avantajlıdır. Ayrıca Halep vilayeti, nüfus yoğunluğu olan bölgelere yakın oluşu, ülkenin orta kısmında yer alıyor olması itibarıyla kitlesel göç hareketlerinde daha kolay ulaşılabilir bir alandır. Ancak askeri muhalefetin örgütlenmesi açısından uygun coğrafi koşullara sahip değildir.

Azaz ve Cerablus arası bölgenin demografik durumu ise şu şekildedir. Azaz çoğunluğu Sünni Arap ve az sayıda da Türkmen'in yaşadığı bir yerleşim yeridir. Mera'da yine çoğunluğu Sünni Arap ve az sayıda Türkmen yaşamaktadır. Tel Refat'ta Sünni Arap yerleşimi vardır. Aralarda kalan bölgelerde genellikle Türkmen köyleri yer almaktadır. Türkmen Çörtenhöyük (Tchoretne)'ten sonra Sünni Arap ve Türkmenlerin yaşadığı Kandora (Gavureli) gelmektedir. Son olarak Cerablus'ta ise Sünni Arap ve Türkmenler yaşamaktadır. Bu

bölgedeki Sünni Arap ve Türkmenler muhalif kampa daha yakındır. Azaz ve Çörtenhöyük'e kadar olan birçok yerleşim yerinde kontrol muhaliflerin elindedir. Cerablus'ta çok fazla muhalif olay yaşanmamakla birlikte halkın geneli muhalefeti desteklemektedir. Cerablus'tan Ayn al Arab'a kadar olan hatta ise Kürt ve Sünni Arap köyleri yer almaktadır.

d. Rakka Vilayeti – Türkiye Sınır Hattı

Şanlıurfa'nın Akçakale ilçesinin tamamı ve Harran ilçesinin bir kısmının karşısında Rakka vilayeti yer almaktadır. Bu hat boyunca Tel Abayad (Türkmen, Sünni Arap ve Kürtler yaklaşık aynı orandadır), Saluk (Türkmen ve Sünni Arap) gibi yerleşim yerleri mevcuttur. Rakka vilayetinin genelinde ve sınır hattı boyunca Sünni Araplar yaşamaktadır. Rakka Arapları arasında aşiret yapısı güçlüdür. Bazı aşiretler ayaklanmayı desteklerken bazıları rejimle birlikte hareket etmeyi seçmiştir. Güvenli bölgenin bu alanı kapsaması durumunda aşiretlerin pozisyonunda değişim ortaya çıkabilir. Bu bölgeyi güvenlik açısından yüksek riskli olarak değerlendirmek mümkün değildir. Vilayetin Batı sınırında Kürt nüfus bulunmaktadır. Geri kalanı hattın tamamı Sünni Arap ve az sayıda Türkmen'den oluşmaktadır. Kürtler arasında PKK etkisi bu bölgede za-

yıftır. Sünni Araplar ve Türkmenler muhalif kampta yer alırken Kürtler olaylara fazla katılmamaktadır.

Bu sınır hattının kontrolü düz alan olması itibarıyla kolaydır. Ancak ülkenin diğer vilayetlerinde yaşayan insanların bu bölgeye ulaşımı zordur. Bu açıdan burada kurulacak bir güvenli bölge istenen çapta fayda sağlamayabilir. Diğer vilayetlerden Rakka vilayetinin kuzeyine ulaşmak için Fırat Nehri'nin geçilmesi gerekmektedir. Nehir üzerindeki geçiş noktaları sınırlı sayıdadır. Bu nedenle halkın kuzey bölgeye ulaşımı, hem uzak oluşu hem de nehir geçişi nedeniyle zor olacaktır.

e. Haseke Vilayeti – Türkiye Sınır Hattı

Şanlıurfa'nın Ceylanpınar ilçesinden başlayarak Mardin'in tamamı ve yaklaşık Şırnak'ın Silopi ilçesine kadar olan sınır hattının karşısında Haseke vilayeti yer almaktadır. Haseke vilayetinin genelinde; çoğunluğu Sünni Arap aşiretler olmak üzere, Kürtler, Hıristiyanlar ve Ermeniler yaşamaktadır. Sınır hattında Ras Al Ayn (Kürtler, Sünni Araplar, Yezidiler ve Çeçenlerden oluşan 50 bin civarı nüfus), Tel Tamır (Tamamına yakını Kürt nüfus) Aş Şafih, Aradah Kabirah, Tal Aylun, Darbasiyeh (Çoğunluğu Kürtlerden oluşan 100 bin civarı nüfus), Amudah (Kürtler ve Yezidilerden oluşan 100-150 bin arası nüfus), Kamışlı (nüfusun yaklaşık %70'ini Kürtler oluşturmaktadır. Kürtler merkezde çoğunluktur. %20'sini Sünni Araplar oluşturmaktadır. Araplar kırsalda çoğunluktur. Kamışlı nüfusunun %10'nunu ise Hıristiyanlar oluşturmaktadır. Toplamda 300 bin civarı nüfus yaşamaktadır), Kubur al Bid, Al Kantaniyeh (Kürt, Süryani, Sünni Arap,

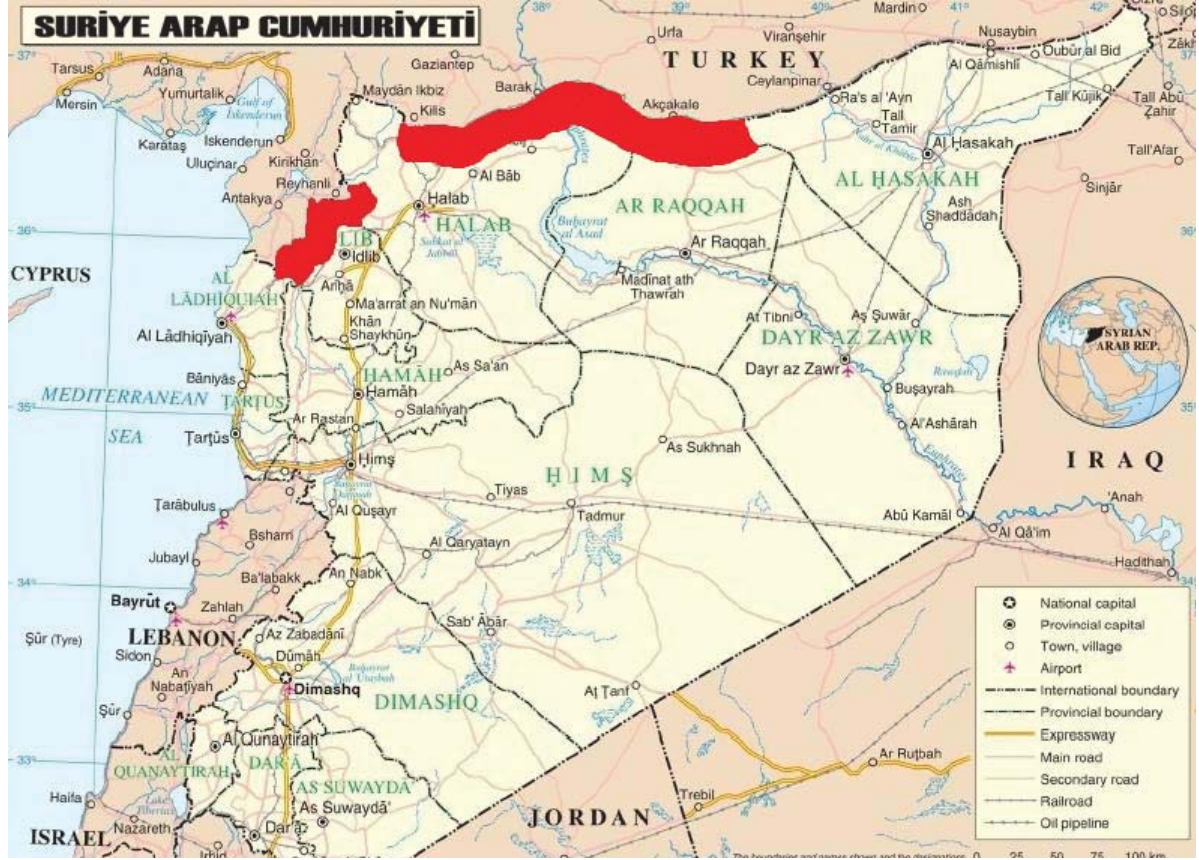
Yezidi ve Ermenilerden oluşan 100 bin civarı nüfus), Al Malikiye (Sünni Araplar, Kürtler ve Hıristiyanlardan oluşan 150 bin civarı nüfus), Ayn Divar (Tamamına yakını Kürt nüfus) isimli yerleşim birimleri yer almaktadır.

Sınır hattı üzerinde Kürt nüfus çoğunluk oluşturmaktadır. Bu bölgede yaşayan Kürtler güvenli bölge açısından olumsuz bir yaklaşıma sahiptir. Kürtlerin bir kısmı rejime muhalefet etmekle birlikte Türkiye'nin içinde olacağı bir güvenli bölge oluşumuna karşı çıkmaktadır. Kürtlerin diğer bir kısmı ise PYD'yi desteklemekte ve muhalif gösterilere katılmamaktadır. Malikiye dışındaki Kürt yerleşim yerlerinde PYD'nin etkinliği söz konusudur. Söz konusu yerleşim yerlerinin merkezlerinde Kürtler çoğunluk olmakla beraber kırsalda Arap aşiretler çoğunluktur. En başta gelen aşiretler Cubur ve Şamar aşiretleridir. Buradaki Sünni Araplar sonradan göç ettirilmiştir. Dolayısıyla olası bir otorite boşluğunda Kürtler ve Araplar arasında çatışma çıkması ihtimali olan bir bölgedir.

Haseke'deki Kürtler üzerinde etkinlik kurmak açısından PKK ile Mesut Barzani liderliğindeki KDP'nin rekabet ettiği bilinmektedir. KDP, Türkiye'nin bölgeye girerek PKK etkinliğine son verilmesini destekleyebilir. Aynı şekilde Türkiye de, güvenli bölgeye Haseke vilayeti sınır hattını dahil ederse muhtemelen bu alanı Mesut Barzani'nin kontrolüne vermek isteyecektir. Ancak bu durum Türkiye'nin kendi eliyle yeni bir Kuzey Irak yaratması anlamına gelebilir. Bu bölgede esasen Kürtler ve Araplar arasında zaten bir denge mevcuttur. Vilayetin genelinde Sünni Araplar çoğunluktur. Sınır hattında yer alan yerleşim birimleri merkezlerinde Kürtler çoğunluktur. Sınır hattının kırsalında ise Sünni Arap aşiretler yaşamaktadır. Buradaki Arap – Kürt dengesinin sürmesi Haseke'deki istikrarın korunması açısından daha uygun olabilir. Güvenli bölgenin kurulması, sınır hattındaki dengeyi değiştirerek ülke genelinde Sünni Arapların Türkiye'ye olan bakışını olumsuz etkileyebilir.

3. Olası Güvenli Bölge Hatları

a. En güvenli hat

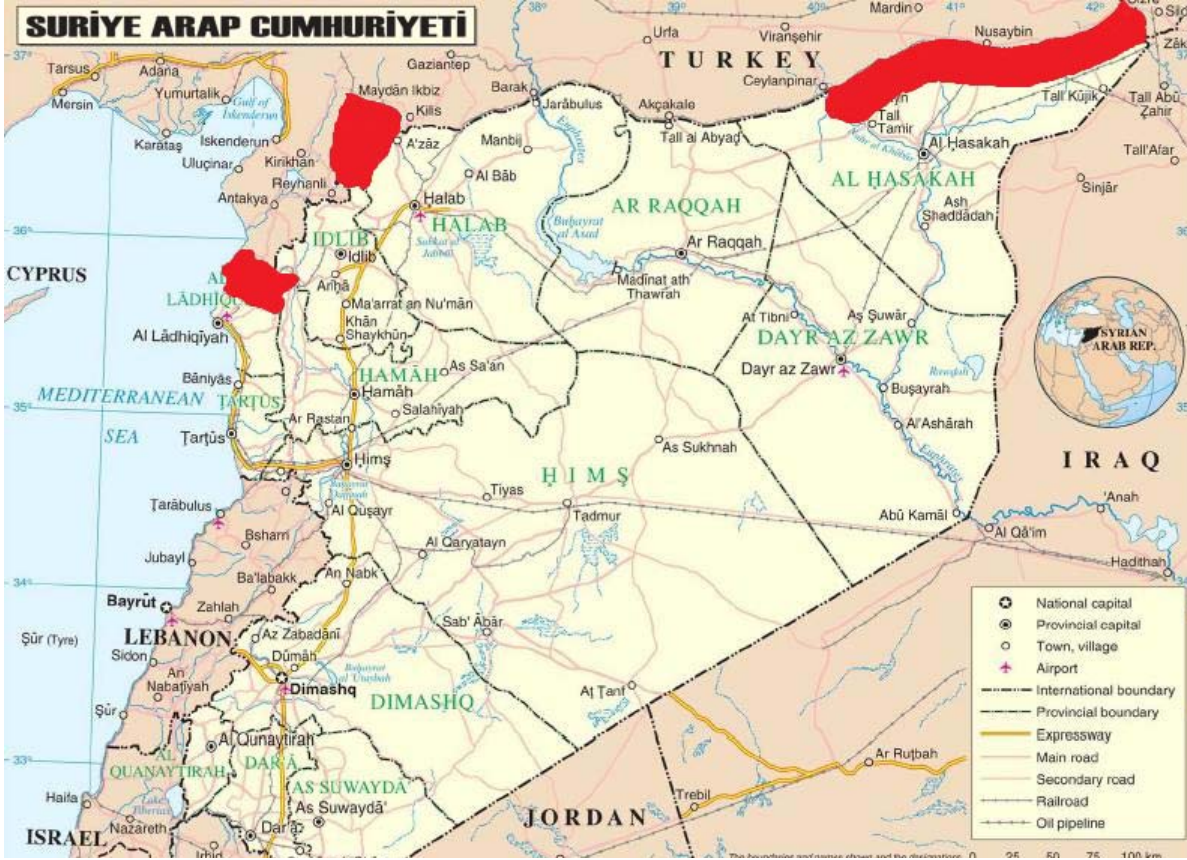
Avantajlar

- Yerel halk kaynaklı tehdit en az seviyededir.
- Geneli düzlük alan olduğu için Suriyeli sivillerin barınmasına uygun koşullara sahiptir.
- Askeri operasyonun maliyeti daha düşük olacaktır.
- Suriye rejimi açısından kritik öneme sahip Lazkiye'yi içermemesi, güvenli bölgeye Suriye ordusu saldırı tehdidinin daha az seviyede olduğu söylenebilir. (Ancak bu riskin her halükarda var olduğunu belirtmek gerekir.)
- Güvenli bölge; önde gelen ayaklanma merkezlerine yakın olduğu için Suriyeli sivillerin ulaşımı açısından daha uygundur.

Riskler

- Bu hattın, Lazkiye vilayetini içermediği için denize çıkışı olmayacaktır.
- Sünni – Nusayri ve Arap – Kürt – Türkmen çatışması ihtimali yüksek bölgeleri içermediği için olası mezhepsel ve etnik çatışmaları önleme işlevi güçlü olmayacaktır.
- Rakka vilayet sınırı güvenli olmakla birlikte Suriye halkının ulaşımı açısından zor bir konumdadır. Rakka'da kurulacak bölgeden istenen fayda sağlanamayabilir.
- PKK'nın etkin olduğu alanları içermediği için örgütün gücünün kırılması işlevi olmayacaktır.

b. En riskli hat

Avantajlar

- Güvenli bölgenin denize çıkışı olacaktır. Böylece Suriye muhalefetine ve sivillere yardım daha kolay ulaştırılacaktır.
- Sünni – Nusayri ve Kürt – Arap – Türkmen olası çatışma alanlarını içerdiği için etnik-mezhepsel çatışmaları engelleme rolü üstlenebilir.
- PKK'nın etkin olduğu bölgeleri içerdiği için örgütün etkisini kırma şansı doğabilir.

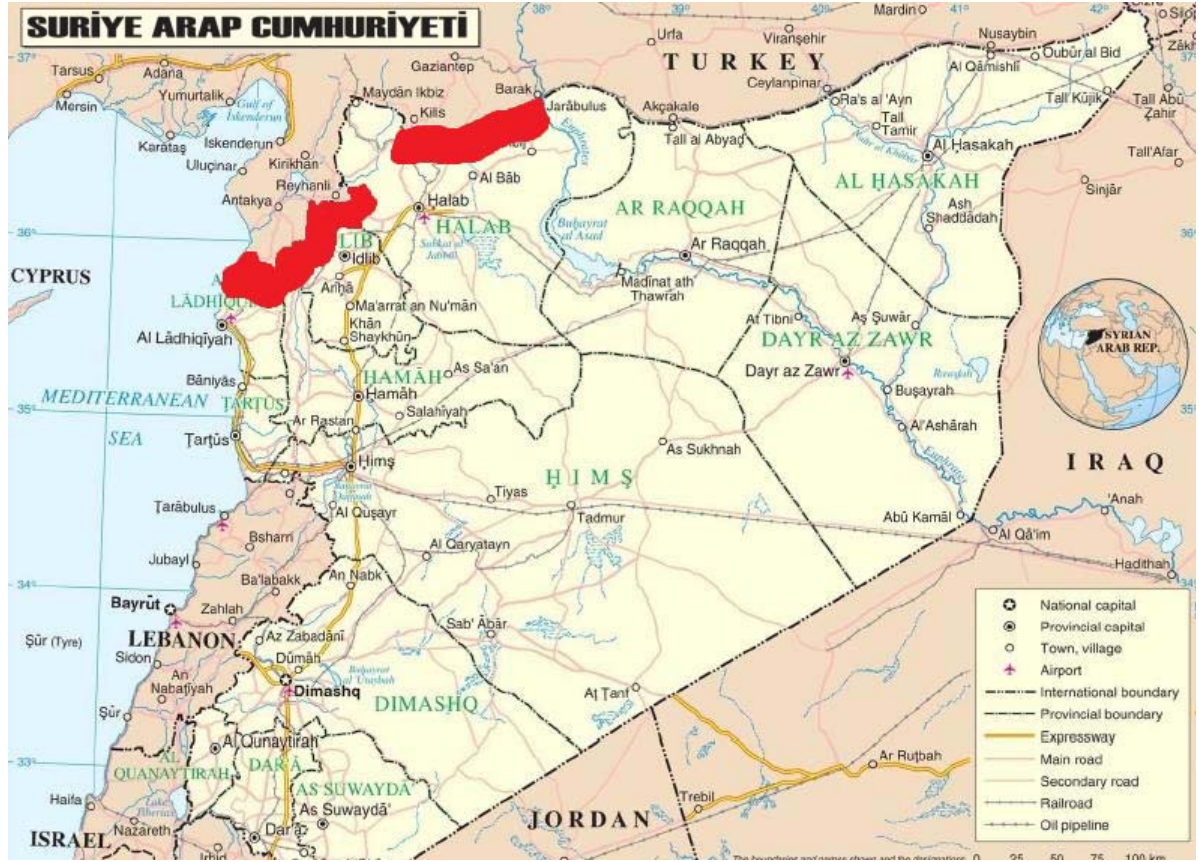
Riskler

- Yerel halk kaynaklı tehdit en üst seviyededir.
- Rejimi destekleyen halkın yanı sıra rejimle beraber hareket eden Şebiha ve PKK gibi silahlı gruplar bu bölgelerde daha etkilidir.

- Lazkiye'de Nusayrilerin yaşadığı yerleşim birimlerine yakın olması itibarıyla saldırıya açıktır.
- Esad rejimi açısından Lazkiye vilayeti kritik öneme sahiptir. Rejim açısından son seçenek olarak Lazkiye ve Tartus'u içeren bir Nusayri Devleti kurulması senaryoları gündemdedir. Dolayısıyla kendi hayati çıkar alanına müdahaleye Suriye ordusundan yanıt gelme ihtimali diğer bölgelere göre daha yüksektir.

- Önemli bir bölümü dağlık ve ormanlık alan olduğu için askeri kontrolü daha zordur.
- Deniz bağlantısı, Suriye muhalefetine ve güvenli bölgenin Türkiye kontrolünden çıkararak diğer aktörlerin kontrolüne geçmesi sonucunu doğurabilir.

c. Az risk maksimum fayda

Avantajlar

- Güvenli bölgenin denize çıkışı olacaktır. Böylece Suriye muhalefetine ve sivillere yardım daha kolay ulaştırılacaktır.
- Sünni – Nusayri olası çatışma alanlarını içerdiği için etnik-mezhepsel çatışmaları engelleme rolü üstlenebilir.
- Lazkiye vilayeti dışında yerel halk kaynaklı tehdit düşük seviyededir.
- Lazkiye ve İdlib vilayetleri hariç geneli düzlük alan olduğu için Suriyeli sivillerin barınmasına uygun koşullara sahiptir.
- Güvenli bölge; önde gelen ayaklanma merkezlerine yakın olduğu için Suriyeli sivillerin ulaşımı açısından uygundur. Özellikle Halep sınır hattı düz olması itibarıyla insani amaçların karşılanması ve sivillerin barındırılması açısından daha uygundur. Ayrıca örgütlü muhalefetin güçlü olduğu

bölgelere de yakın olduğu için söz konusu gruplara koruma sağlanabilir.

- Lazkiye ve Idlib hattı, dağlık ve ormanlık alan olduğu için askeri muhalefetin rahat örgütlenmesine imkan sağlayabilir.

Riskler

- Lazkiye'de Nusayriilerin yaşadığı yerleşim birimlerini hem içermesi ve hem de yakın olması itibarıyla saldırıya açıktır.
- Esad rejimi açısından Lazkiye vilayeti kritik öneme sahiptir. En son seçenek olarak Lazkiye ve Tartus'u içeren bir Nusayri Devleti senaryoları dahi gündemdedir. Dolayısıyla kendi hayati çıkar alanına müdahaleye Suriye ordusundan yanıt gelme ihtimali diğer bölgelere göre daha yüksektir.
- Deniz bağlantısı, Suriye muhalefetinin ve güvenli bölgenin Türkiye kontrolünden çıkarak diğer aktörlerin kontrolüne geçmesi sonucunu doğurabilir.

d. Alternatif Hat

Avantajlar

- Güvenli bölgenin denize çıkışı olacaktır. Böylece Suriye muhalefetine ve sivillere yardım daha kolay ulaştırılacaktır.
- Sünni – Nusayri ve Arap – Kürt olası çatışma alanını içerdiği için iç savaşı engelleme rolü üstlenebilir.
- Haseke bölgesinde PKK etkinlik alanı kırılarak bölgenin Kuzey Iraklı grupların kontrolüne geçişine zemin hazırlanabilir. (Ancak daha önce ifade edildiği üzere fırsat olarak görülebilecek bu yaklaşım uzun vadede Türkiye'nin kendi eliyle yeni bir Kuzey Irak yaratması sonucunu da doğurabilir.)
- Lazkiye ve Haseke dışında yerel halk kaynaklı tehdit düşük seviyededir.

- Lazkiye ve İdlib vilayeti hariç geneli düzlük alan olduğu için Suriyeli sivillerin barınmasına uygun koşullara sahiptir.
- Muhalif halka coğrafi olarak yakın olan Halep ve İdlib vilayetlerini içerdiği için halkın ulaşımı daha kolay olacaktır. Ayrıca örgütlü muhalefetin güçlü olduğu bölgelere de yakın olduğu için söz konusu gruplara da koruma sağlanabilir.
- İdlib bölgesi Suriye askeri muhalefetinin rahat örgütlenebilmesi açısından daha geniş imkanlar sunabilir.

Riskler

- Haseke vilayetinde kurulacak güvenli bölge PKK saldırısı veya yerel halk tepkisine açık olacaktır.

- Türkiye'nin kendi eliyle yeni bir Kuzey Irak yaratması ihtimali söz konusudur. Vilayet genelinde Kürtler ve Araplar arasında var olan denge bozulabilir. Haseke'de bir Arap – Kürt çatışması tetiklenebilir.
- Haseke'deki dengenin bozulması ülke genelindeki Sünni Arapların Türkiye'ye bakışını olumsuz etkileyebilir.

Sonuç

Suriye içinde oluşturulacak güvenli bölgenin çok dar bir alanda kurulması, hem insani barınma hem de askeri korumasının sağlanması açısından sıkıntı doğurabilir. Bu nedenle güvenli bölge oluşturulacaksa en azından 20 kilometrelik bir derinliğe sahip olması gerekir.

Ancak bu bölgenin Suriye içindeki sınırı düz bir hat olmayacaktır. Coğrafi koşullar ve yerleşim birimleri dikkate alınarak sınır Suriye içine ya da Türkiye tarafına daha yakın bölgelere çekilebilir. Bu bölgeye doğal olarak karadan ve havadan askeri koruma sağlanması gerekecektir. Bu bölge her şeyden önce Suriye ordusunun operasyonlarından kaçan Suriyeli sivilin Türkiye topraklarına girmeden karşılanması ve güvenlik riski altında olmadan barınmalarına hizmet edecektir. Türkiye böylece büyük göç dalgalarının yaratacağı, ekonomik ve sosyal problemlerin önüne geçmeye çalışacaktır. Güvenli bölgenin kuruluşunun nihai amacının ne olacağına ilişkin sorunun yanıtı, güvenli bölgenin nerelerde ve nasıl oluşturulacağına da ışık tutacaktır.

AKADEMİK KADRO

Hasan Kanbolat	ORSAM Başkanı
Prof. Dr. Hayati Aktaş	ORSAM Trabzon Temsilcisi, KTÜ Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Doç. Dr. Veysel Ayhan	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Doç. Dr. Hasan Ali Karasar	ORSAM Danışmanı, ORSAM Avrasya Stratejileri Koordinatörü - Bilkent Üniversitesi
Doç. Dr. Tarık Oğuzlu	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Uluslararası Antalya Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet Şahin	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Harun Öztürkler	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu Ekonomileri - Afyon Kocatepe Üniversitesi
Doç. Dr. Özlem Tür	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - ODTÜ
Habib Hürmüzlü	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu
Yrd. Doç. Dr. Serhat Erkmen	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Ahi Evran Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Canat Mominkulov	ORSAM Uzmanı, Ortadoğu - El Farabi Kazak Milli Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü
Yrd. Doç. Dr. Bayram Sinkaya	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Dr. Abdullah Alshamri	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - ORSAM Riyad Temsilcisi
Dr. Neslihan Keşver Çevik	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu
Dr. Didem Daniş	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Galatasaray Üniversitesi
Dr. Jale Nur Ece	ORSAM Danışmanı, Deniz Emniyeti ve Güvenliği
Dr. İlyas Kamalov	ORSAM Danışmanı, Avrasya
Dr. Yaşar Sarı	ORSAM Danışmanı, Avrasya - ORSAM Bışkek Temsilcisi, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniv.
Dr. Bayram Sinkaya	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Atatürk Üniversitesi
Dr. Süreyya Yiğit	ORSAM Danışmanı, Avrasya
Av. Aslihan Erbaş Açıkkel	ORSAM Danışmanı, Enerji-Deniz Hukuku
Fazıl Ahmet Burget	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Afganistan
Volkan Çakır	ORSAM Danışmanı, Afrika - ORSAM Antananarivo (Madagaskar) Temsilcisi
Esra Demir	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu
Bilgay Duman	ORSAM Uzmanı, Ortadoğu
Ogün Duru	ORSAM Yönetici Editörü
Noyan Gürel	ORSAM İzmir Temsilcisi
Selen Tonkuş Kareem	ORSAM Erbil (Irak) Temsilcisi
Oytun Orhan	ORSAM Uzmanı, Ortadoğu
Sercan Doğan	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
Nebahat Tanrıverdi	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
Uğur Cil	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
Nazlı Ayhan	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu & Projeler
Leyla Melike Koçgündüz	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu & Projeler
Ufuk Döngel	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
Göknül Erbaş	ORSAM Uzman Yardımcısı, Karadeniz
Aslı Değirmenci	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
Jubjana Vila	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
Mavjuda Akramova	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu

ORSAM Su Araştırmaları Programı

Dr. Tuğba Evrim Maden	ORSAM Su Araştırmaları Programı Hidropolitik Uzmanı
Dr. Seyfi Kılıç	ORSAM Su Araştırmaları Programı Hidropolitik Uzmanı
Kamil Erdem Güler	ORSAM Uzman Yardımcısı, ORSAM Su Araştırmaları Programı
Çağlayan Arslan	ORSAM Uzman Yardımcısı, ORSAM Su Araştırmaları Programı

ORSAM DANIşMA KURULU

Dr. İsmet Abdülmecid	Irak Danıştayı Eski Başkanı
Prof. Dr. Hayati Aktaş	ORSAM Trabzon Temsilcisi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Hasan Alsancak	BP & BTC Türkiye, Enerji Güvenliği Direktörü
Prof. Dr. Meliha Benli Altunışık	ODTÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Prof. Dr. Ahat Andican	Devlet Eski Bakanı, İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Dorayd A. Noori	Irak'ın Ankara Büyükelçiliği Kültür Müsteşarı Yardımcısı
Prof. Dr. Tayyar Arı	Uludağ Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Prof. Dr. Ali Arslan	İstanbul Üniversitesi, Tarih Bölümü
Başar Ay	Türkiye Tekstil Sanayi İşveren Sendikası Genel Sekreteri
Prof. Dr. Mustafa Aydın	Kadir Haş Üniversitesi Rektörü
Doç. Dr. Ersel Aydinli	Bilkent Üniversitesi Rektör Yardımcısı & Fulbright Genel Sekreteri
Doç. Dr. Veysel Ayhan	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Prof. Dr. Hüseyin Bağcı	ODTÜ, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
İtir Bağdadı	İzmir Ekonomi Üniversitesi Öğretim Görevlisi, Uluslararası İlişkiler ve Avrupa Birliği Bölümü
Prof. Dr. İdris Bal	TBMM 24. Dönem Milletvekili
Yrd. Doç. Dr. Ersan Başar	Karadeniz Teknik Üniversitesi, Deniz Ulaştırma İşletme Mühendisliği Bölüm Başkanı
Kemal Beyatlı	Irak Türkmen Basın Konseyi Başkanı
Barbaros Binicioğlu	Ortadoğu Danışmanı
Prof. Dr. Ali Birinci	Polis Akademisi Öğretim Üyesi
Doç. Dr. Mustafa Budak	Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdür Yardımcısı
Dr. Hasan Canpolat	İçişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı
E. Hava Orgeneral Ergin Celasin	23. Hava Kuvvetleri Komutanı
Volkan Çakır	ORSAM Danışmanı, Afrika
Doç. Dr. Mitat Çelikpala	Kadir Has Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Prof. Dr. Gökhan Çetinsaya	YÖK Başkanı
Dr. Didem Daniş	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Galatasaray Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü
Esra Demir	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu
Prof. Dr. Volkan Ediger	İzmir Ekonomi Üniversitesi, Ekonomi Bölümü
Prof. Dr. Cezmi Eraslan	Başbakanlık Atatürk Araştırma Merkezi Başkanı
Prof. Dr. Çağrı Erhan	Ankara Üniversitesi ATAUM Müdürü, SBF Uluslararası İlişkiler Bölümü
Yrd. Doç. Dr. Serhat Erkmen	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Ahi Evran Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Dr. Amer Hasan Fayyadh	Bağdat Üniversitesi, Siyaset Bilimi Fakültesi Dekanı
Av. Aslihan Erbaş Açıkkel	ORSAM Danışmanı, Enerji-Deniz Hukuku

Cevat Gök
 Mete Göknel
 Osman Göksel
 Timur Göksel
 Prof. Dr. Muhamad Al Hamdani
 Habib Hürmüzlü
 Numan Hazar
 Doç. Dr. Pınar İpek
 Dr. Tuğrul İsmail
 Dr. İlyas Kamalov
 Doç. Dr. Hasan Ali Karasar
 Doç. Dr. Şenol Kantarcı
 Selçuk Karaçay
 Doç. Dr. Nilüfer Karacasulu
 İsmet Karalar
 Dr. Hasan Canpolat
 Prof. Dr. M. Lütfullah Karaman
 Yrd. Doç. Dr. Şaban Kardaş
 Av. Tuncay Kılıç
 Doç. Dr. Elif Hatun Kılıçbeyli
 Prof. Dr. Aleksandr Knyazev
 Prof. Dr. Alexander Koleşnikov
 Prof. Dr. Erol Kurubaş
 Prof. Dr. Talip Küçükcan
 Arslan Kaya
 Dr. Hicran Kazancı
 İzzettin Kerküklü
 Prof. Dr. Mustafa Kibaroğlu
 Dr. Max Georg Meier
 Prof. Dr. Mosa Aziz Al Mosawa
 Prof. Dr. Mahir Nakip
 Doç. Dr. Tarık Oğuzlu
 Prof. Dr. Çınar Özen
 Murat Özçelik
 Doç. Dr. Harun Öztürkler
 Dr. Bahadır Pehlivan Türk
 Prof. Dr. Victor Panin
 Doç. Dr. Fırat Purtaş
 Prof. Dr. Suphi Saatçi
 Dr. Yaşar Sarı
 Ersan Sarıkaya
 Yrd. Doç. Dr. Bayram Sinkaya
 Doç. Dr. İbrahim Sirkeci
 Dr. Aleksandr Sotnichenko
 Zaher Sultan
 Dr. Irina Svistunova
 Doç. Dr. Mehmet Şahin
 Prof. Dr. Türel Yılmaz Şahin
 Mehmet Şüküroğlu
 Doç. Dr. Oktay Tanrısever
 Prof. Dr. Erol Taymaz
 Prof. Dr. Sabri Tekir
 Dr. Gönül Tol
 Doç. Dr. Özlem Tür
 M. Ragıp Vural
 Dr. Ermanno Visintainer
 Dr. Umut Uzer
 Prof. Dr. Vatanyar Yagya
 Dr. Süreyya Yiğit

Irak El Fırat TV Türkiye Müdürü
 BOTAS Eski Genel Müdürü
 BTC ve NABUCCO Koordinatörü
 Beyrut Amerikan Üniversitesi Öğretim Üyesi
 Irak'ın Ankara Büyükelçiliği Kültür Müsteşarı
 ORSAM Ortadoğu Danışmanı
 Emekli Büyükelçi
 Bilkent Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 ORSAM Avrasya Danışmanı
 ORSAM Danışmanı, ORSAM Avrasya Stratejileri Koordinatörü - Bilkent Üniversitesi
 Kırıkkale Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 Vodafone Genel Müdür Yardımcısı (Türkiye)
 Dokuz Eylül Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 Edremit Belediye Başkanı Danışmanı
 İçişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı
 Fatih Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
 TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 Edremit Belediye Başkanı
 Çukurova Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
 Rus-Slav Üniversitesi (Bişkek, Kırgızistan)
 Diplomat
 Kırıkkale Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
 Marmara Üniversitesi, Ortadoğu Araştırmaları Enstitüsü Müdürü
 KPMG, Yeminli Mali Müşavir
 Irak Türkmen Cephesi Türkiye Temsilcisi
 Kerkük Vakfı Başkanı
 Okan Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
 Hanns Seidel Vakfı Proje Müdürü (Bişkek)
 Bağdat Üniversitesi Rektörü
 Erciyes Üniversitesi İİBF Öğretim Üyesi
 ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Uluslararası Antalya Üniversitesi
 Ankara Üniversitesi, SBF Uluslararası İlişkiler Bölümü
 Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarı
 ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisat Bölümü
 TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 Pyatigorsk Üniversitesi (Pyatigorsk, Rusya)
 Gazi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü, TÜRKSOY Genel Sekreter Yardımcısı
 Kerkük Vakfı Genel Sekreteri
 ORSAM Danışmanı, Avrasya – ORSAM Bişkek Temsilcisi, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniv.
 Türkmeneli TV – (Kerkük, Irak)
 ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
 Regent's College (Londra, Birleşik Krallık)
 St. Petersburg Üniversitesi (Rusya Federasyonu)
 Lübnan Türk Cemiyeti Başkanı
 Rusya Strateji Araştırmaları Merkezi, Türkiye-Ortadoğu Araştırmaları Masası Uzmanı
 ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Gazi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü
 Gazi Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 Enerji Uzmanı
 ODTÜ, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 ODTÜ, Kuzey Kıbrıs Kampusu Rektörü Yardımcısı (KKTC)
 İzmir Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dekanı
 Middle East Institute Türkiye Çalışmaları Direktörü (ABD)
 ORSAM Ortadoğu Danışmanı, ODTÜ Uluslararası İlişkiler Bölümü
 2023 Dergisi Yayın Koordinatörü
 Vox Populi Direktörü (Roma-İtalya)
 İstanbul Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri
 St. Petersburg Şehir Parlamentosu Milletvekili, St. Petersburg Üniversitesi (Rusya Federasyonu)
 ORSAM Avrasya Danışmanı

ORTADOĞU ETÜTLERİ YAYIN KURULU

Meliha Benli Altunışık
 Bülent Aras
 Tayyar Arı
 İker Aytürk
 Recep Boztemur
 Katerina Dalacoura
 F. Gregory Gause
 Fawaz Gerges
 Ahmet K. Han
 Raymond Hinnebusch
 Rosemary Hollis
 Bahgat Korany
 Peter Mandaville
 Emma Murphy

Orta Doğu Teknik Üniversitesi
 Dışişleri Bakanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkanı
 Uludağ Üniversitesi
 Bilkent Üniversitesi
 Orta Doğu Teknik Üniversitesi
 Londra Ekonomi Üniversitesi (Birleşik Krallık)
 Vermont Üniversitesi (ABD)
 Londra Ekonomi Üniversitesi (Birleşik Krallık)
 Kadir Has Üniversitesi
 St. Andrews Üniversitesi (Birleşik Krallık)
 City Üniversitesi (Birleşik Krallık)
 Durham Üniversitesi (Birleşik Krallık)
 George Mason Üniversitesi (ABD)
 Durham Üniversitesi (Birleşik Krallık)

ORTADOĞU ANALİZ YAYIN KURULU

Prof. Dr. Meliha Benli Altunışık
 Hasan Kanbolat
 Doç. Dr. Hasan Ali Karasar
 Yrd. Doç. Dr. Serhat Erkmen

ODTÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
 ORSAM Başkanı
 ORSAM Danışmanı, ORSAM Avrasya Stratejileri Koordinatörü - Bilkent Üniversitesi
 ORSAM Danışmanı, Ahi Evran Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı

MithatpaŐa Caddesi 46/6 Kızılay-ANKARA
Tel: 0 (312) 430 26 09 Fax: 0 (312) 430 39 48
www.orsam.org.tr, orsam@orsam.org.tr